

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO
WOŁYŃSKIEGO

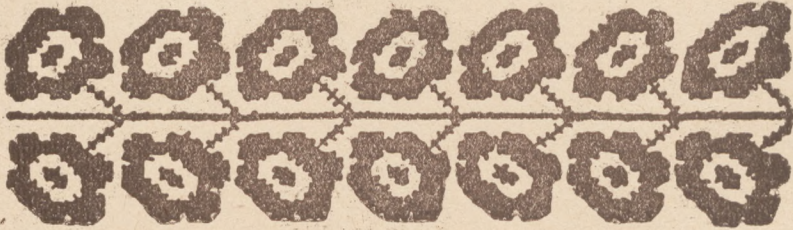
T R E Ś Ć: CZĘŚĆ URZĘDOWA:

Poz. 32. Przydzielenie naucz. do innej szkoły.
Poz. 33. Przejazdy ulgowe młodz. szkolnej.
Poz. 34. Podwyższenie zaopatrzeń emerytalnych.
Poz. 35. Sporządzanie wykazów stanu służby.
Poz. 36. Użycie wozu meblowego przy przed-
siedzeniach emerytów. Poz. 37. Zeńska Szkoła
Mleczarska w Szafarni. Poz. 38. O szkodliwości
spirytusu denaturowanego. Poz. 39. Warunki
przyjęcia na Państw. Instytut Naucz. Poz. 40.
Komisje kwalifikacyjne dla naucz. szk. powsz.
Poz. 41. Koła krajoznawcze młodz. szkolnej.
Poz. 42. Urlopy nauczycieli. — KOMUNIKATY:
Szkolne schroniska noclegowe. Wystawa Ko-
munik. i Turystyki. Cena pieczęci szkoln. Liga
Ochrony Przyrody. Przekazywanie obcych walut
zagranicę. Remont mieszkań w gmach.
państw. Gabloty biologiczne. Święto sportowe
młodzieży. Ochrona ptactwa. Ulgi kolejowe.
Składki na pomnik Kochanowskiego. Badania
geologiczne. Węgłówka. Sprzęt sportowy.
Wiadom. osobiste. Podziękow. Konkursy.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA: J. R. W
spr. projektu progr. hist. w 7-kl.
szk. powsz. i gimn. niższem.

CZERWIEC 1930

Nr. 6/68.
ROK VII

C Z E Ś C U R Z Ę D O W A .

Poz. 32: Przydzielenie naucz. do służby w innej szkole.

Zarządzenie Min. W. R. i O. P. z dn. 26 lutego 1930 r., Nr. II. 2694/30.

Wobec szeregu wątpliwości, podniesionych przez Kuratorja różnych Okręgów Szkolnych w sprawie stosowania postanowień art 58, ustęp ostatni, ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1929 r. (Dz. U. R. Nr. 47, poz. 462), wyjaśniam i zarządzam, co następuje.

1) Ustawowe zastrzeżenie, zawarte w wyrażeniu „za jego zgodą” winno być z całą ścisłością przestrzegane. Do wniosku do Ministerstwa w sprawie przydzielania nauczycieli należy tedy dołączyć piśmienną jego zgodę na przydzielenie, wyrażoną w deklaracji według załączonego wzoru.

2) Nauczyciel przydzielony pozostaje nadal na etacie szkoły, z której został przydzielony, posady jego nie można więc obsadzać na stałe; przeciwnie należy liczyć się z ewentualnym powrotem jego na dotychczasowe stanowisko.

3) Nauczyciel przydzielony może pobierać tylko takie uposażenie, jakie przysługiwało mu w tej szkole, z której został przydzielony, gdyby szkoła ta znajdowała się w miejscowości jego przydziału. Nauczyciel przydzielony np. ze szkoły powszechnej w Radomiu do seminarjum nauczycielskiego w Warszawie pobiera tedy płacę nauczyciela szkoły powszechnej, jednakże z dodatkiem mieszkaniowym warszawskim i z dodatkiem stołecznym.

Pobory nauczycielowi przydzielonemu asygnuje ta władza, na terenie której nauczyciel pracuje.

4) Nauczycielowi przydzielonemu nie należy wypłacać diet za czas przydziału do innej miejscowości. O tem, jak i o warunkach jego pracy, należy go zawczasu uprzedzić i zażądać wyrażenia pisemnej zgody na warunki pracy na nowem

miejscu służbowem przez wypełnienie załączonej deklaracji.

5) Liczbę godzin, obowiązującą nauczyciela na nowem miejscu służbowem, normuje się według kategorii szkoły, do której został przydzielony. Tak np. nauczyciel szkoły powszechnej, przydzielony do gimnazjum jako polonista, obowiązany jest do 21 godzin tygodniowo, jeżeli nie ma jeszcze 15 lat pracy szkolnej, zgodnie z art. 4 punkt c, ustawy z dnia 22 grudnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918) zmienionej ustawą z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207).

6) Ministerstwo będzie z reguły dokonywać przydziału na określony okres czasu, np. rok szkolny, a w wyjątkowych tylko wypadkach „na czas potrzeby”. Jeżeli zachodzi konieczność przydzielenia na czas potrzeby, należy to odpowiednio umotywić we wniosku Kuratorjum.

7) Nauczyciele przydzieleni obecnie do innych szkół winni najpóźniej do dnia 1 kwietnia 1930 r. wypełnić deklaracje według załączonego wzoru, które to deklaracje należy przechować w aktach Kuratorjum. W sprawie nauczycieli, którzy takich deklaracyj nie wypełnią, należy przedłożyć Ministerstwu wniosek o uchwale przydziału.

W sprawie nauczycieli przydzielonych na innych warunkach na skutek wyraźnie odmiennych oddzielnych zarządzeń Ministerstwa należy przedłożyć sprawozdanie z konkretnym wnioskiem, mającym na celu likwidację obecnego stanu niezgodnego z niniejszem zarządzeniem. Dążeniem Ministerstwa jest, by najdalej z końcem roku szkolnego 1929/30 uporządkować jednolicie sprawę przydziałów nauczycielskich.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1920 r.

Minister W. R. i O. P. [—1 Sł. Czerwiński.

D E K L A R A C J A .

Niniejszem wyrażam zgodę na przydzielenie mnie na podstawie art. 58, ustęp ostatni, ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47 poz. 462) na rok szkolny 19...../19..... do państw..... w..... w charakterze.....

Wyrażam również zgodę na warunki przydzielenia, w szczególności, że otrzymam tylko uposażenie, przysługujące mi na dotychczasowym stanowisku w..... [zakład]..... w..... bez diet za czas przydziału..... miejscowość.....
W..... dnia..... 19..... Podpis

Stanowisko służbowe

Potwierdzam własnoręcznie podpisu p.....
dyrektora
nauczyciela

W..... dnia..... 19.....

Podpis bezpośredniego przełożonego

Poz. 33. Stosowanie przepisów o przejazdach ulgowych młodzieży szkolnej.

Okólnik z dn. 14. III. 30 r. Nr. I. Poz. 869/30

Ministerstwo Komunikacji pismem z dnia 9 lutego 1930 r. Nr. Dz. III. 1—1756/30 zawiadomiło Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, że Dyrekcje Okręgowe Kolei Państwowych donoszą ustawicznie o różnych nieprawidłowościach, jakie zachodzą przy wydawaniu uczniom przez dyrekcje i kierownictwa szkół zaświadczeń, uprawniających do nabywania biletów ulgowych oraz o niestosowaniu się uczniów do obowiązujących przepisów.

Nieprawidłowości polegają na tem, że zaświadczenia szkolne wydawane są w okresach i celach dowolnych albo na jednorazowe przejazdy dla odwiedzenia chorych członków rodziny lub na ich pogrzeb, dla załatwienia formalności wojskowych, przenosin do szkół innych, badań i porad lekarskich, a nawet aprowizacji internatów, albo na przejazdy codzienne za biletami miesięcznymi do szkół znajdujących się w miejscu zamieszkania rodzin lub krewnych ucznia, oraz podczas wakacyj letnich bez uzasadnienia, że młodzież w tym czasie poświęca się nauce szkolnej.

Ponadto stwierdzono, że fotografie na legitymacjach (matrikułach) szkolnych nie są zaopatrywane w urzędową pieczęć szkoły, co może ułatwić odstępowanie legitymacyj osobom postronnym, oraz, że młodzież szkolna korzystająca z biletów ulgowych nie posiada często podczas przejazdów legitymacyj (matrikuł), tłumacząc się zagubieniem lub zapomnieniem.

Wymienione nieprawidłowości narażają młodzież szkolną na nieprzyjemności, na dopłaty do pełnych cen biletów, na sprawy sądowe, a także wpływają na nieposzanowanie przepisów, organom zaś kolejowym utrudniają pracę i narażają je na nadmierne i uciążliwe korespondencje.

Ze względów powyższych z całym naciskiem zwracam uwagę Dyrekcjom szkół i młodzieży szkolnej na konieczność ścisłego stosowania się do odnośnych przepisów taryfowych, zawartych w cz. II taryfy osobowej i bagażowej, ogłoszonej w Dz. T. i Z. K. z r. 1928 Or. 12, poz. 90 oraz okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. w sprawie legitymacyj uczniowskich z dnia 15 maja 1928 r. Nr. O. Prez.—2394/28 (Dz. Urzęd. Nr. 6/199, poz. 106).

Jeżeli w przyszłości Okręgowe Dyrekcje Kolei Państwowych doniosą, że młodzież szkolna nie stosuje się do powyższych zarządzeń, winni przekroczeń pozbawieni będą prawa korzystania z ulg taryfowych.

Minister W. R. i O. P. [—] **St. Czerwiński.**

Badania geologiczne w roku bieżącym prowadzić będą w Okręgu Wołyńskim następujący geolodzy: 1. Markowski Stanisław, 2. Dr. Mazurek Alojzy, 3. Inż. Rosłoński Romuald, 4. Dr. Sujkowski Zbigniew i 5. Samsonowicz Jan. Kierownictwa szkół, podobnie jak lat poprzednich, w razie zwrócenia się do nich wymienionych osób udziela im pomieszczenia w budynkach szkolnych oraz postarają się o możliwe dla nich ułatwienia.

Poz. 34. W sprawie podwyższenia zaopatrzeń emerytalnych na zasadzie ust. 2 art. 82 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dn. 11 marca 1930 r. Nr. 1 Prez. 1484/30

Ministerstwo Skarbu w piśmie z dnia 28 lutego 1930 r. L. D. I. 2791/5/30 przysłało w powyższej sprawie następujące wyjaśnienia:

„W myśl postanowienia ust. 2 art. 82 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6/24) Rada Ministrów władna jest na wniosek Ministra Skarbu podwyższyć zaopatrzenia emerytalne do pełnego (100%) wymiaru emerytom, którzy, pełniąc służbę w państwach zaborczych, zasłużyli się dla Narodu i Państwa Polskiego.

Ministerstwo Skarbu zaznacza, że zdaniem Ministerstwa, z tego postanowienia tak interesowane osoby, jak i powołane władze zbyt skromny czynią użytek.

Dążąc do faktycznego stosowania dobrodziejstw ustawy do wszystkich tych osób, które w myśl intencji ustawodawcy można i powinno się podciągać pod powyższe postanowienie ustawy, Ministerstwo Skarbu zamierza stosować postanowienie art. 82, ustęp drugi ustawy emerytalnej, do wszystkich emerytów (względnie wdów i sierot po nich), o ile osoby interesowane, przedkładając odpowiednie wnioski lub podania, udowodnią, że w czasie służby zaborczej pozostawały zawsze dobrymi Polakami i dały temu wyraz przez należenie do instytucyj polskich, których zadaniem była działalność niepodległościowa, naukowa lub społeczna.

Instytucjami takimi były przedewszystkiem jawne i tajne organizacje, które miały w swym programie dążenie do niepodległości i których działalność, prowadzona na terenie byłych państw zaborczych lub poza ich granicami, zmierzała do odzyskania niepodległości (np. Związek Walki Czynnej, Związek Strzelecki, Drużyny Strzeleckie) oraz wszelkie organizacje, które, rozwijając swą działalność na polu naukowym, oświatowym lub społecznym, wyraźnie zaznaczyły swój charakter jako instytucje polskie (np. Towarzystwo Naukowe, Kasa im. Mianowskiego, Towarzystwo Szkoły Ludowej, Polska Macierz Szkolna, Towarzystwo Kultury Polskiej, Kółka Staszicowskie, Towarzystwo Pomocy Ofiarom Wojny, Liga Kobiet, Szkół i t. d.)

Oczywiście, że tem bardziej wszelkie inne zasługi dla Narodu Polskiego będą w całej pełni uwzględniane, a tyczy się to przed innymi ludźmi nauki, np. profesorów szkół wyższych lub popularyzatorów wiedzy, jak niemniej osób, które z powodu swej przynależności do Narodu Polskiego doznawały przesładowań lub szykan, a dalej nauczycieli szkół polskich lub osób, które oddawały się pracy kształcenia młodzieży w duchu narodowym, lub wogóle pracy na polu narodowym.

O powyższem należy informować osoby interesowane, przyczem wyjaśniam, że podania petentów o podwyższenie zaopatrzenia emerytalnego, względnie wdowiego i sierociego, na podstawie postanowienia ust. 2 art. 82 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. z dołączonemi do podań zaświadczeniami przedkładać należy Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z odpowiednio umotywowanym wnioskiem.

Minister W. R. i O. P. (—) **St. Czerwiński.**

Poz. 35. Sporządzaniu wykazów stanu służby.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dn. 15-IV 1930 r. Nr. 11-3198/30.

Wobec niejednolitego sposobu wypełniania przez poszczególne Kuratorja niektórych rubryk „Wykazu stanu służby“, zwłaszcza tabel: XIV, XVI i XVIII, udzielam w powyższej sprawie następujących wyjaśnień 1) Dział XIV wykazu stanu służby dotyczy wszelkich rodzajów służby państwowej polskiej która, bądź jako pełniona po wejściu w życie ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli, pod tę ustawę nie podpada, bądź była pełniona przed powyższym terminem, t. j. przed dniem 1 stycznia 1927 r., lecz gdyby była pełniona po tym terminie, nie podlegałaby przytoczonej ustawie. 2) Do tabeli XVI należy wpisywać dane, dotyczące państwowej służby nauczycielskiej polskiej, poczynwszy do dnia objęcia służby nauczycielskiej w Państwie Polskiem. 3) Do tabeli XVIII należy wpisywać urlopy, udzielone nauczycielom po dniu 1 stycznia 1927 r., natomiast urlopy udzielane nauczycielom przed tym terminem należy wpisywać do działu XVI.

Dyrektor Departamentu: [—] **W. Żłobicki.**

Poz. 36. Użycie wozu meblowego przy przesiedleniach emerytów.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dn. 15-IV r. b. Nr 1-Prez. 2552/30.

Na podstawie wyjaśnienia Min. Skarbu z dn. 9 kwietnia 1930 r. Nr. D. 1. 5907/5/30, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadamia, że w myśl postanowienia art. 21 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6/24) emeryt ma prawo z powodu przesiedlenia

do zwrotu udowodnionych kosztów do wysokości ryczałtu przysługującego mu w służbie czynnej. Na użycie wozu meblowego emeryt nie potrzebuje specjalnego zezwolenia władzy naczelnej. Wszystkie jednak wydatki, połączone z przewiezieniem urzędnika domowego emeryta, nie mogą przekraczać kwoty przewidzianego ryczałtu.

Naczelnik Wydziału [—] Dr. M. Pollak

**Poz. 37.   Żeńska Szkoła Mleczarsko-Serowska
w Szafarni.**

Okóln. Kurat. O. S. W. Nr. 1-6045/30 z dnia 14 kwietnia 1939 r.

Centralne Towarzystwo Organizacji i Kółek Rolniczych w Warszawie pismem z dnia 9 kwietnia 1930 r. Nr. 5/S. 6 zawiadomiło, że w dniu 1-ym września 1930 r. rozpoczyna się rok szkolny w Żeńskiej Szkole Mleczarsko-Serowskiej w Szafarni. Kurs maślarski trwa 6 miesięcy. Kurs maślarsko-serowski 11 miesięcy. Kurs laborantek 2 lata. Na kurs maślarski i maślarsko-serowski przyjmowane są kandydatki z ukończoną 7 oddz. szkołą powszechną lub szkołą rolniczą. Na kurs laborantek kandydatki ze świadectwem 6 kl. gimnazjalnych. Poza tem do podania o przyjęcie do szkoły kandydatki winny załączyć: 1) Świadectwo z ukończenia 16 lat życia, 2) Świadectwo moralności wydane przez urząd gminy lub parafjalny, 3) Świadectwo z odbycia praktyki mleczarskiej, 4) Świadectwo lekarskie stwierdzające stan zdrowia kandydatki. 5) W razie jeżeli kandydatka nie jest pełnoletnia — zezwolenie rodziców oraz zobowiązanie do uiszczania przewidzianych opłat. Opłata za naukę wynosi zł. 200.—rocznie. płatna zgóry, oraz jednorazowo wpisowe złotych 10—przy przyjęciu na kurs. Poza tem za internat uczennice wpłacają po złotych 80—miesięcznie zgóry. Podania wraz z wymienionemi załącznikami należy przesyłać do 1-go sierpnia do Dyrekcji Szkoły w Szafarni, poczta Golub — Pomorzec.

**Poz. 38.   Broszura o szkodliwości spirytusa
denaturowanego.**

Okóln. Kur. O. S. W. Nr. 1-5881/30 z dnia 11 kwietnia 1930 r.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 1 kwietnia 1930 r. Nr. 11-6537/30 zawiadomiło, że Dyrekcja Państwowa Monopoli Spirytusowego zamierza w najbliższym czasie dopuścić do sprzedaży spirytus skażony nowemi środkami denaturującymi, silnie działającymi na organizm ludzki. W celu uświadomienia ludności co do szkodliwości spożywania spirytusu skażonego. Dyrekcja Państwowego Monopoli Spirytusowego w porozumieniu z Mini-

sterstwem W. R. i O. P. rozesłać wkrótce pewną ilość odpowiednich broszur wprost do poszczególnych inspektoratów szkolnych, które winny rozesłać te broszurki natychmiast dla poszczególnych szkół. Ponieważ Dyrekcja Państwowego Monopolu Spirytusowego już w najbliższym czasie wprowadza do sprzedaży denaturat skażony nowymi środkami, wymaga to oczywiście jaknajszybszego rozesłania broszurki ostrzegawczej.

Kurator Okręgu Szkolnego [—] K. Szelański.

Poz. 39. Warunki przyjęcia kandyd. na Państw. Instytut Naucz. w Warszawie.

Okólnik z dn. 29/IV 30 r. Nr. 11 9588/30.

Z początkiem roku szkolnego 1930/31 zostanie uruchomiony dwuletni Państwowy Instytut Nauczycielski w Warszawie, którego zadaniem będzie kształcić czynnych nauczycieli szkół powszechnych dla celów szkolnictwa powszechnego, w kierunku pogłębienia ich studiów pedagogicznych. Absolwentom, kończącym studia w Instytucie Nauczycielskim, przysługiwać będzie uprawnienie przewidziane w art. 32 ustawy o uposażeniu z dnia 9 października 1923 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 116, poz. 924). O przyjęcie do Instytutu mogą się ubiegać stali (łe) nauczyciele (ki) publicznych szkół powszechnych, szkół ćwiczeń przy seminarjach nauczycielskich i szkół specjalnych z ukończonym Wyższym Kursem Nauczycielskim lub innymi analogicznymi studjami. Przy przyjmowaniu do Instytutu będą przede wszystkim uwzględnione osoby, które wykazały poszczególne zainteresowania i uzdolnienia pedagogiczne oraz zamiłowanie do pracy o charakterze społecznym na terenie szkoły. (rozumienie wpływu czynników socjologicznych w poznaniu dziecka, współpraca szkoły z domem i t. d.). Kandydaci powinni posiadać znajomość jednego z języków obcych (angielskiego, francuskiego lub niemieckiego) w stopniu umożliwiającym im korzystanie z literatury naukowej. Pierwszeństwo będą mieli kandydaci, którzy nie ukończyli 35 lat życia. Podania o przyjęcie na pierwszy rok studiów w Instytucie Nauczycielskim należy wnosić drogą służbową do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w terminie do dnia 1 czerwca 1930 r. i zaopatrzyć w następujące załączniki: 1) dokładny życiorys, własnoręcznie napisany, z wyszczególnieniem przebiegu dotychczasowych studiów i praktyki nauczycielskiej, 2) świadectwa szkolne i egzaminacyjne oraz inne dowody wykonanych prac i odbytych studiów, n. p. zaświadczenia z udziału w kursach wakacyjnych, 3) odpis wykazu stanu służby, 4) wykaz lektury, przerobionej z własnej inicjatywy, 5) deklarację według załączonego wzoru. Bezpośrednio przełożona władza służbowa

dołączy ponadto wyciąg z wykazu kwalifikacyjnego oraz szczegółową opinię. O ostatecznym przyjęciu do Instytutu decydować będzie kolokwium wstępne, które odbędzie się dnia 2 lipca 1930 r. (godz. 8 rano) w lokalu Instytutu Pedagogiki Specjalnej, Plac Trzech Krzyży 4—6. Kolokwium będzie polegało na omówieniu z kandydatem jednej ze wskazanych poniżej książek (stosownie do wyboru kandydata): 1. Dewey: Szkoła a dziecko, Warszawa, Wende. 2. Joteyko. Jedność szkolnictwa na stanowisku psychologii i potrzeb społecznych. Polskie archiwum Psychol., Tom 1, Nr. 1 i 2 (1926—1927) i w osobnej odbitce. 3. Karpowicz: Wybór pism, Nasza Księgarnia, Warszawa 1929. 4. Förster: Szkoła i charakter, Warszawa, Gebethner i Wolff. Jeżeli z dotychczasowych studiów kandydata nie wynika w sposób niewątpliwy, iż opanował on dostatecznie język obcy, sprawdzona będzie przy egzaminie jego możność posługiwania się literaturą w języku obcym. Kandydaci dopuszczeni do kolokwium wstępnego poddani będą na miejscu badaniu lekarskiemu dla stwierdzenia, czy stan ich zdrowia umożliwia im studja. Nauczyciele, przyjęci do Instytutu Nauczycielskiego, otrzymują płatne urlopy na pierwszy rok studiów, t. j. na rok szkolny 1930/31 na warunkach, określonych w deklaracji. Zależnie od warunków pracy w pierwszym roku studiów urlop zostanie przedłużony na następny rok szkolny. Kuratorja Okręgów Szkolnych skierują do Ministerstwa wszystkie podania kandydatów z odpowiednimi wnioskami oraz z opinią o pracy, uzdolnieniach ogólnych i pedagogicznych najpóźniej do dnia 10 czerwca 1930 r. Po rozpatrzeniu podań Ministerstwo zawiadomi Kuratorja, którzy z kandydatów mają przybyć na kolokwium wstępne, a następnie, którzy z nich zostali przyjęci na pierwszy rok studiów w Instytucie. Liczba miejsc w Instytucie będzie ograniczona prawdopodobnie do 30 osób, wobec tego będą mogli być przyjęci istotnie tylko wybitniejsi nauczyciele.

Minister W. R. i O. P. (—) **Sł. Czerwiński.**

D E K L A R A C J A.

Prosząc o przyjęcie do Państwowego Instytutu Nauczycielskiego w Warszawie, niniejszem zobowiązuje się:

1. przestrzegać ściśle postanowień regulaminów, obowiązujących w Instytucie Nauczycielskim;

2. nie obejmować bez porozumienia z dyrekcją Instytutu Nauczycielskiego żadnych zajęć ubocznych;

3. w razie uzyskania celem pracy w Instytucie Nauczycielskim urlopu płatnego, pracować—niezależnie od zobowiązań, przyjętych uprzednio z powodu pobierania stypendjum, czy urlopu płatnego—w ciągu lat czterech od daty ukończenia Instytutu w szkolnictwie państwowem lub publicznem na stanowisku, które wyznaczą mi władze szkolne najdalej w tymże okresie czasu,

Gdybym z własnej winy, czego ocenę pozostawiam władzom szkolnym, przerwał [a] studja lub po ich ukończeniu nie wypełnił [a] zobowiązań, wyżej wymienionych w punkcie 3, zobowiązuję się zwrócić do Skarbu Państwa całą kwotę otrzymaną tytułem poborów służbowych w czasie studjów w Państwowym Instytucie Nauczycielskim, odbytych na podstawie urlopu płatnego.—

..... [podpis]

Kierowni.....
 Nauczyciel..... szkoły..... klasowej w.....
 w powiecie.....
 W..... dnia..... 1930 r.

Poz. 40. Komisje kwalifikacyjne dla nauczycieli szkół powszechnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Woł. Nr. 1-7193/30 z dn. 15 maja 1930 r.

Na zasadzie art. 22 i 155 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47 poz. 462) oraz rozporządzenia wykonawczego Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 131, poz. 787) do wyżej wymienionej ustawy, powołuję w skład członków Komisji Kwalifikacyjnej dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych w Okręgu Szkolnym Wołyńskim następujące osoby: **A. Dla rejonu I**, t. j. dla nauczycieli z powiatów Lubomla i Zdołbunów: Naczelnika Wydziału p. Jana Dryjańskiego, Inspektora Szkolnego p. Jana Leśniakowskiego, Inspektora Szkolnego p. Wincencentego Ziemańskiego, Nauczycieli: p. p. Krzyżaka Adama z pow. lubomelskiego, Czekańskiego Józefa z pow. lubomelskiego, Petrykowskiego Stanisława z pow. zdołbunowskiego, Saczyńskiego Apollona z pow. zdołbunowskiego. **B. Dla rejonu II** t. j. dla nauczycieli z powiatów: Horochów, Kowel, Łuck i Włodzimierz. Okręgowego Wizytatora Szkół p. Witolda Eymonta, Inspektora Szkolnego p. Stanisława Panka, Inspektora Szkolnego p. Tomasza Łyska, Nauczycieli: p. p. Rzehaka Franciszka z pow. horochowskiego, Piotrowicza Leona z pow. kowelskiego, Kułaczowskiego Piotra z pow. łuckiego, Strzeleckiego Franciszka z pow. włodzimierskiego. **C. Dla rejonu III** t. j. dla nauczycieli z powiatów: Dubno, Kostopol, Krzemieniec i Równe: Okr. Wizytatora szkół p. Czesława Zaleskiego, Inspektora Szkolnego p. Adama Stefaniaka, Inspektora Szkolnego p. Stefana Babińskiego. Nauczycieli: p. p. Bublńskiego Jana z pow. dubieńskiego, Peczolda Adolfa z pow. krzemienieckiego, Chróściciela Rudolfa z pow. kostopolskiego, Byczkowskiego Jakóba z pow. rówieńskiego. Zakres działania powołanych Komisji

określa §§ 13 i 14 rozporządzenia wykonawczego Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22 grudnia 1926 r. do ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli.

Kurator Okręgu Szkolnego [—] K. Szełągowski.

Poz. 41. Organizacja Kół Krajoznawczych młodzieży szkolnej.

Okólnik Kuratorjum Okr. Szkoln. Woł. z dn. 8. V. r. b. Nr. 0-6997/30.

Na terenie całego Państwa daje się zauważyć wzmożenie zainteresowania wśród młodzieży sprawami krajoznawstwa, co wpłynęło na organizację i powstanie szeregu nowych kół krajoznawczych młodzieży szkolnej, grupujących się i współpracujących w czasopiśmie krajoznawczem „Orli Lot”. Z posiadanych danych na Wołyniu istnieje tylko jedno koło tego rodzaju, które zostało założone przez prof. Mączaka w Krzemieńcu. Wobec tego, że w końcu czerwca b. r. organizuje się w Krzemieńcu ogólnopolski zjazd kół krajoznawczych młodzieży szkolnej, na który przybędą przedstawiciele młodzieży z całego państwa, pożądanem byłoby, gdyby w zjeździe tym mogły wziąć udział i nowo-powstałe koła wołyńskie, choć jeszcze niezarejestrowane, jak i te, któreby się zorganizowały do dnia zjazdu. Doceniając ogromne znaczenie, jakie z państwowego punktu widzenia posiada rozbudzenie zamiłowania wśród młodzieży szkolnej do zagadnień krajoznawczych i chęci poznania rodzimej przyrody, usilnie zalecam organizowanie kół krajoznawczych młodzieży szkolnej. Zalecam również, aby Dyrekcje szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i szkół zawodowych powiadamiały Kuratorjum oraz Towarzystwo Krajoznawcze (Łuck, lokal Dyr. Robót Publicznych) o nowopowstających kołach, ewentualnie poinformowały w jakich miejscowościach (poza Krzemieńcem) zostały one zorganizowane.

Kurator Okręgu Szkolnego [—] K. Szełągowski.

Poz. 42. Urlopy nauczycieli.

Okólnik Kurat. O. Szk. Woł. Nr. 1-7178/30 z dnia 8. V. 1930 r.

Na podstawie reskryptu Min. W. R. i O. P. Nr. 11-7395/30 z dnia 25. IV. 1930 r. wyjaśniam, że w tabeli XVIII wykazu stanu służby należy notować:

1. w odniesieniu do nauczycieli stałych—urlopy udzielane przez władze szkolne;
2. w odniesieniu do nauczycieli tymczasowych—wszelkie urlopy (z uwagi na postanowienie art. 9 ustawy o stosunkach służb. nauczycieli).

Kurator Okręgu Szkolnego [—] K. Szełągowski.

K O M U N I K A T Y.

Sprawa szkolnych schronisk noclegowych. Kuratorium zawiadamia, że wysłało pocztą egzemplarz Informatora o szkolnych schroniskach noclegowych w roku 1930 i egzemplarz ściennego plakatu z mapą rozmieszczenia i alfabetycznym spisem tych schronisk, wszystkim inspektoratom szkolnym, dyrekcjom wszystkich państwowych i prywatnych szkół średnich i zawodowych, seminarjów nauczycielskich oraz kierownictwu publicznych szkół powszechnych wyżej zorganizowanych. Plakat wywiesić należy w wymienionych zakładach naukowych w widocznym i dostępnym miejscu. Kierownictwa publicznych szkół powszechnych, dyrekcje gimnazjów, czy seminarjów nauczycielskich, w których szkolne schroniska noclegowe zorganizowano—winny prowadzić na przesłanych im drukach sprawozdawczych szczegółową ewidencję zatrzymujących się wycieczek w danym schronisku noclegowym. Druki sprawozdawcze dla schronisk zorganizowanych w roku bieżącym przesyła się również.

Międzynarodowa Wystawa Komunikacji i Turystyki w Poznaniu. Wyniki dotychczasowych prac organizacyjnych dają całkowitą rękojmię, że tegoroczna wystawa będzie pokazem ciekawym i godnym zwiedzenia zarówno przez fachowców jak i szeroki ogół społeczeństwa polskiego. Na wystawie obok wyrobów polskich, choć z jednej tylko dziedziny—przemysłu komunikacyjnego—znajdą się wytwory kilkunastu państw europejskich. Wystawa wykaże, że Polska, o ile nie przoduje zagranicy w pewnych dziedzinach wytwórczości, to całkowicie dorównuje jej pod względem poziomu ogólnego swej produkcji. Również doniosłego znaczenia jest okoliczność, że na M. W. K. T. zorganizowany będzie po raz pierwszy w Polsce w szerokim zakresie pokaz turystyki krajowej i zagranicznej. Ten dział, mający na celu ukazanie piękna polskiego krajobrazu, narodowych zabytków z dziedziny sztuki i historii, uzdrojowisk, stacyj klimatycznych i t. p.—zasługuje w całej pełni na to, by zwiedzała go młodzież szkolna.

Cena pieczęci dla szkół powszechnych. Mennica Państwowa pismem z dnia 24 kwietnia 1930 r. Nr. 2057-30 powiadomiła, że cena jednostkowa pieczęci dla szkół powszechnych do tuszu wynosi Zł. 40,—do laku—25 zł.—

Koszt remontu mieszkań w gmachach państwowych.

Min. Rob. Publ. wyjaśniło, że przepisy kodeksu Cywilnego, dotyczące napraw komorniczych, mają zastosowanie do lokatorów, mieszkających w gmachach państwowych lub przez Państwo administrowanych, a także i do mieszkań służbowych, przydzielanych funkcjonarjuszom państwowym. Art. 1754 K. C. głosi: „Naprawy komornicze czyli drobne, do których obowiązany jest lokator, jeżeli niema przeciwnego zastrzeżenia, są te, które zwyczaj miejscowy, jako takie wskazuje, a między innymi naprawy: palenisk, blach kominowych, obramień i gzymsów kominowych; tynkowanie dolnych części murów w pokojach i innych miejscach mieszkalnych do wysokości jednego metra; podłóg i taflí posadzkowych w pokojach, gdy tylko niektóre z nich są uszkodzone; szyb, chyba że zostały potłuczone przez grad lub skutkiem innych wypadków nadzwyczajnych i siły wyższej, za które lokator odpowiedzialnym być nie może; drzwi, ram okiennych, desek w przepierzeniach, zawias, zasuw i zamków.

W myśl art. 1755 tegoż K. C. żadna naprawa, nawet drobna, nie obciąża lokatora, gdy ją powoduje starość przedmiotu lub siła wyższa. Według § 1041 K. C. „Użytkownik winien starać się o utrzymanie rzeczy w jej stanie gospodarczym. Naprawy i odnowienia są jego powinnością tylko o tyle, o ile odnoszą się do zwykłego utrzymania rzeczy“. Według wyjaśnień, zawartych w przytoczonym na wstępie piśmie Ministerstwa Robót Publicznych, mieszkania, przydzielane funkcjonarjuszom państwowym, powinny być oddawane do zamieszkania w stanie używalności. Przy opracowywaniu dochodów i wydatków, związanych z utrzymaniem gmachu, stosownie do § 5 Roz. Rady Ministrów z dnia 30-go kwietnia 1924 r. w sprawie budynków państwowych (Monitor Polski Nr. III/1924 poz. 319) należy mieć na uwadze zawarte powyżej wyjaśnienia.

Gabloty biologiczne. Setki milionów złotych wydaje Polska na jedwab importowany z zagranicy. Tymczasem, jak doświadczenia wykazały, możemy, hodując jedwabniki, uzyskać surowiec i w kraju fabrykować pierwszorzędny jedwab. Oczywiście do hodowli jedwabnika najodpowiedniejszym terenem jest wieś. Akcję propagandową w tym kierunku winno podjąć nauczycielstwo szkół powszechnych, które ją w wsiach może skutecznie prowadzić. Do propagandy tej pomocną będzie gablota biologiczna, ilustrująca rozwój jedwabnika aż do produktów fabrykacji. Gabloty można nabywać w Wytwórni Gablót Biologicznych I. Zmijewskiej, instruktorki jedwabniczej w Gnieźnie, ul. Mieczysława 6, w cenie po 48 zł. samo zaś tylko wnętrze, t. j. eksponaty, bez skrzynki—w cenie po 33 zł.—w obu wypadkach z dostawą na miejsce.—

„Węglówka“ Spółdzielnia węgl. dla funkcj. cyw. i wojsk. Rzplitej Polskiej ogłasza, że dla miejscowości położonych na kresach wschodnich przyznaje zniżkę 10 proc. od ceny rynkowej, a zatem sprzedaje węgiel (loco kopalnia) sortyment gruby i orzech po zł. 45,40 za tonę, a przy kostce I i II dolicza 1. 50. Węgiel i koks dostarcza w wagonach od 15 do 30 ton. Należność płaćć można w równych ratach miesięcznych czekami P. K. O. Nr. 300859 do koncernu „Robur“ w Katowicach. Płatność pierwszej raty przypada pierwszego dnia następnego miesiąca po wysyłce węgla. Przewóz kolejowy opłaca odbiorca na stacji kolejowej. Przy dostawach za gotówkę płatną zaraz po otrzymaniu rachunku firma bonifikuje 2 proc. Nadejścia zamówionego wagonu węgla można się spodziewać w ciągu 14 dni po zamówieniu. Pora obecna najodpowiedniejsza, gdy tabor kolejowy nie jest przeciążony. Pożądane łączenie się odbiorców i wspólne zamawianie wagonów.

„Radjo-Amator Polski“, mies. wydawany przez „Wydawnictwa Radjowe“ w Warszawie, polecony został przez Minist. W. R. i O. P. do bibliotek szkół wszelkich typów. Wiedza radjotechniczna znajduje coraz szersze zastosowanie w naszym życiu. Radjotelegrafia, radjofonja, telewizja, najnowszy rozwój akustyki i filmów dźwiękowych, nie mówiąc już o nowoczesnych gramofonach—to wszystko dziedziny silnie związane z techniką radjową. Szkoły wszelkiego typu przyczynią się do popularyzacji tej wiedzy w młodym pokoleniu, prenumerując powyższy miesięcznik dla bibl. szkolnych. Prenumerata kwartalna wynosi zł. 5. półroczna zł. 10. Adres Red. i Adm.—Warszawa, Chmielna 29, konto P. K. O. 15850.

Składnica sprzętu i materiału sportowego oraz przyborów gimnast. uruchomiona została przy Komendzie Okręgu Związku Strzeleckiego w Lublinie ul. Szpitalna 12. Tel. 13—86. Ponieważ materiał sprowadza wprost z fabryk, a wykonuje na miejscu, więc produkując masowo, rywalizować może z innymi firmami, poprzestając na małym zysku, który pozostanie przy składnicy. Za gatunek, cenę i sprawność dostawy wzięto na siebie odpowiedzialność kierownictwo okręgu. Instytucje oświatowe korzystać będą z ulg handlowych przy cenach konkurencyjnych. Ceny przedmiotów, będących na składzie, wysyłane będą na żądanie Cenniki w druku.—Wykonuje również całkowite urządzenia sal gimnastycznych. Przyjmuje zamówienia na żelazo, nagrody, dyplomy, broń małokalibrową i amunicję do niej—floberty, przepisowe mundury p. w.; czapki i pasy stale na składzie.

Święto sportowe młodzieży. Wobec nadchodzącego okresu wiosennego i końca roku szkolnego przypomina się Dyrekcjom Szkół Średnich i wyżej zorganizowanych powszechnych o urządzeniu t. zw. dnia święta sportowego młodzieży (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. z 1925 r. Nr. 5, z 1926 r. Nr. 3) z uwzględnieniem wytycznych Ministerstwa oraz niżej podanych: 1. Ze względów wychowawczych należy organizować takie święta po wspólnym porozumieniu się wychowawców fizycznych, dla wszystkich szkół danej miejscowości, obejmujących młodzież w odpowiednim wieku, co nie powinno stwarzać przesadnej rywalizacji, a przeciwnie dążyć do poznania się i życia wzajemnego młodzieży różnych warstw. 2. Przygotowanie do dnia sportowego winno odbywać się bez przemęczania młodzieży, co wpływa ujemnie na jej zdrowie, odrywa ją od normalnych zajęć, stwarza niepożądany nastrój zdenerwowania i sztuczności. 3. Program święta winien być szczegółowo obmyślony bez przeładowania konkurencjami i zawierać przede wszystkim elementy pracy szkolnej, zbiorowe pokazy bez specjalnego przygotowywania, gry zespołowe, sporty, mecze lekkoatletyczne, wszystko przy udziale możliwie największej liczby młodzieży, z unikaniem popisów jednostkowych, szkodliwych wyczynów i rekordów. 4. Przy dopuszczaniu młodzieży do zawodów należy bezwzględnie poddać ją badaniom lekarskim, kierować zasadami racjonalnej zaprawy i higieny oraz uwzględniać wiek i rozwój młodzieży. 5. W czasie samych zawodów należy ściśle przestrzegać zasad sportowych, „fair play“, bezwzględnej sprawiedliwości sędziów i momentów wychowawczych wobec młodzieży. 6. Nagrody winny być przeznaczone przede wszystkim dla szkół, biorących udział w święcie, w formie dyplomów, plakiet, statuet i t. p. nie pociągających większych kosztów: zawodnicy mogą otrzymać pamiątkowe fotografie, skromne dyplomy lub żetony. 7. Święto młodzieży należy odostępnić dla szerszego ogółu, przede wszystkim dla rodziców młodzieży, przy udziale grona nauczycielskiego, oraz traktować je, jako społeczną propagandę pracy szkolnej i tężyzny fizycznej, bezpłatnie lub za minimalnymi opłatami wejściowymi. Kuratorjum oczekuje właściwego przeprowadzenia tej imprezy w poszczególnych miejscowościach Okręgu oraz sprawozdania z jej przebiegu z zaznaczeniem zasad organizacji, podaniem wyników, dołączeniem zdjęć fotograficznych i t. p. do dnia 1 lipca 1930 r.

Stacja Ochrony Roślin w Łucku, ul. 3go Maja 5, wydała ulotkę p. t. „Ochrona ptactwa“, w cenie 5 groszy za egzemplarz. Kierując się względami na wielkie znaczenie gospodarcze ptaków, jak również względami estetyki i etyki, ulotkę powyższą Kuratorjum zaleca dla młodzieży szkolnej.

Liga ochrony przyrody. Dwa lata temu powstała w Polsce nowa instytucja społeczna pod nazwą „Liga Ochrony Przyrody”. Powstanie jej tłumaczy się tem, że światła opinia polska nie mogła i nie może się z tem pogodzić, by kraj nasz miał być ustawicznie ogałaczany z jego przyrodzonych osobliwości. Dopóki jeszcze czas, należy ocalić i na przyszłość ochronić to, co stanowi swoistą cechę przyrody polskiej, co nadaje jej bardzo indywidualne piętno, a co da się uczynić zupełnie bez uszczerbku dla postulatów życia ekonomiczno-przemysłowego państwa. Chodzi bowiem o zachowanie już pewnych tylko szczątków i pozostałości, które stanowią znikomy odsetek powierzchni naszego kraju.

Zadanie to podjęła już Państwowa Rada Ochrony Przyrody, istniejąca od dziesięciu lat przy Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. I oto w tym celu, aby, współdziałając harmonijnie z Państw. Radą O. P., zainteresować tą sprawą jaknajszersze koła inteligencji, zawiązała się „Liga Ochrony Przyrody”.

Stworzyć jednostki ochronne, rezerwaty, - czy t. zw. parki, może tylko kulturalne społeczeństwo świadome swych zadań i obowiązków wobec przyszłości. Liga Ochrony Przyrody podjęła akcję uświadamiającą, obejmującą całą Polskę. Dociera do wszystkich miast, organizuje Oddziały i Koła związane z Zarządem Głównym wspólną ideologią, wspólnym planem działania.

Aby spełnić swoje zadanie, nawiązuje także L. O. P. kontakt z innymi stowarzyszeniami społecznymi, jak towarzystwa krajoznawcze, rolnicze, łowieckie, leśne, nauczycielskie i t. p. Społeczeństwo wołyńskie nie mogło być głuche na hasła rzucone przez L. O. P., bo Wołyń przedstawia niesłychanie ciekawy obiekt przyrodniczy. Cały szereg fragmentów nadaje się wybitnie do utworzenia z nich rezerwatów. Nic dziwnego więc, że na terenie pld. Wołynia powstało w Krzemieńcu Koło Ligi Ochrony Przyrody z zakresem działania na powiaty: krzemieniecki, rówieński, zdołbunowski i dubieński.

Koło Krzemienieckie L. O. P. pragnie przede wszystkim zainwentaryzować na terenie swego działania wszystkie ciekawe i godne ochrony zabytki przyrody i następnie zająć się ich ochroną. Do wykonania swoich zamiarów potrzebuje Koło poparcia i pomocy całego kulturalnego społeczeństwa wołyńskiego. Z prośbą o tę pomoc właśnie się zwracamy i prosimy gorąco o współpracę z nami przez nawiązanie kontaktu z Kołem, przez udzielanie wiadomości o wszystkich ciekawych, choćby najmniejszych obiektach przyrodniczych, czy to florystycznych, faunistycznych, czy też geologicznych, oraz przez zgłoszenie się na członków Koła L. O. P. Tylko wspólnym wysiłkiem,

przy poparciu moralnym i materialnym całego społeczeństwa wolińskiego potrafimy zrealizować swoje plany.

Członkiem zwyczajnym L. O. P. może być każda osoba fizyczna i prawna czynnie współdziałająca w spełnieniu zadań Ligi. Składka roczna członka zwyczajnego, będącego osobą fizyczną wynosi 3 złote. Składka roczna członka zwyczajnego, będącego osobą prawną wynosi najmniej 30 złotych.

Stowarzyszenie, przystępujące do Ligi Ochrony Przyrody, otrzymuje tytuł stowarzyszenia związkowego L. O. P. Składka roczna stowarzyszenia związkowego wynosi po 30 gr. od każdego członka stowarzyszenia.

Statut L. O. P. deklaracje członkowskie i wszelkie informacje prześlemy na żądanie natychmiast. Adres: Koło Ligi Ochrony Przyrody, Krzemieniec—Liceum.

Centr. Tow. Org. i Kółek Rolniczych w Warszawie zawiadomiło, że w dniu 1-ym września 1930 r. rozpoczyna się rok szkolny w Żeńskiej Szkole Mleczarsko-Serowarskiej w Szafarni. Kurs maślarski trwa 6 miesięcy. Kurs maślarsko-serowarski 11 miesięcy. Kurs laborantek 2 lata. Na kurs maślarski i maślarsko-serowarski przyjmowane są kandydatki z ukończoną 7 oddz. szkołą powszechną lub szkołą rolniczą. Na kurs laborantek kandydatki ze świadectwem 6 kl. gimnazjalnych. Poza to do podania o przyjęcie do szkoły kandydatki winny załączyć: 1) świadectwo z ukończenia 16 lat życia, 2) świadectwo moralności, wydane przez urząd gminny lub parafjalny, 3) świadectwo z odbycia praktyki mleczarskiej, 4) świadectwo lekarskie stwierdzające stan zdrowia kandydatki, 5) jeżeli kandydatka nie jest pełnoletnia—zezwoleń rodziców oraz zobowiązanie do uiszczenia przewidzianych opłat. Opłata za naukę wynosi zł. 200.—rocznie, płatne z góry oraz jednorazowo wpisowe złotych 10.— przy przyjęciu na kurs. Poza to za internat uczennice wpłacają po złotych 80.— miesięcznie z góry. Podania wraz z wymienionymi załącznikami należy przesyłać do 1-go sierpnia do Dyrekcji Szkoły w Szafarni, poczta Golub Pomorze.—

Przekazywanie walut obcych zagranicę. Min. W. R. i O. P. w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu zawiadamia, że, poczynając od 1 kwietnia 1930 r., urzędy państwowe będą mogły nabywać waluty obce w Banku Polskim i przekazywać je zagranicę bez uprzedniego wyjednywania zezwolenia Ministerstwa Skarbu. Powyższe podaje się do wiadomości i stosowania z zaznaczeniem, że przy zawieraniu umów na zakup przedmiotów zagranicą należy nadal stosować postanowienia okólnika Nr. I R 15041/29 z dnia 9/I 1930 r. (Dz. Kurat. Nr. 3/65.—)

Dodatkowy wykaz zakładów naukowych na terenie woj. wołyńskiego, których wychowañcom (wychowanicom) przysługują **ulgi kolejowe**, przyznane przez Ministerstwo Komunikacji okólnikiem z dnia 22 lutego 1930 Nr. III/1/1737/30.:

Dubno — Miejska Szkoła Zawodowa Dokszałcająca Męska,

Kowel — Szkoła Zawodowa Dokszałcająca Męska P.M.S.

Krzemieniec — Szkoła Zawodowa Dokszałcająca P. M. S.

Męska z oddziałem żeńskim,

Łuck — Szkoła Zawodowa Dokszałcająca Męska P. M. S.

Równe — Szkoła Zawodowa Dokszałcająca Koedukacyjna

Zw. Rzemieślników Chrześcijańskich,

Włodzimierz — Szkoła Zawodowa Dokszałcająca Koedukacyjna im. Staszica,

Włodzimierz — Szkoła Zawodowa Dokszałcająca Męska

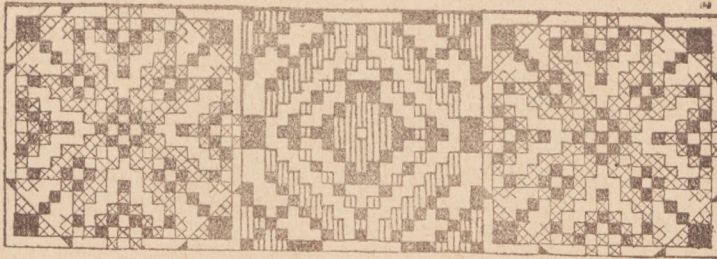
Związku Rzemieślników Chrześcijańskich,

Zdołbunów — Szkoła Zawodowa Dokszałcająca Męska

P. M. S.

Pomnik J. Kochanowskiego. W chwili, gdy cała Polska czci 400-setną rocznicę urodzin największego poety czasów niepodległości, w Lublinie zawiązał się Komitet, który postanowił uczcić jego pamięć przez zbudowanie mu pomnika w miejscu jego śmierci. Pomnik postanowiono budować przy pomocy składek choćby najdrobniejszych, byle powszechnych. Myśl tę należy podnieść z pełnem uznaniem. Kuratorjum zaleca zbieranie składek na pomnik wśród nauczycielstwa i młodzieży szkolnej na listy przesłane do szkół bezpośrednio przez Komitet.

WIADOMOŚCI OSOBISTE.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wołyńskiego.

Pan Minister W.R. i O.P. zarządzeniem z dn. 23 kwietnia 1930 r. Nr. I Prez. 2706/30 mianował p. **Jana Dryjańskiego**, wizytatora szkół w V st. sł., naczelnikiem wydziału Kuratorjum Okr. Szk. Woł. z dniem 1 maja 1930 r.

Pan Kurator Okr. Szk. Woł. mianował: p. **Stanisława Onyszczuka**, sekretarza Kurat. O. Woł. w X st. st. sł., sekretarzem w IX st. sł. z dniem 1 lipca 1930 r. (Nr. 0-7250/30 z dn. 6. V. 1930 r.); p. **Rozalję Głodkównę**, praktykantkę II kategorii w K. O. S. Woł. w XI st. sł., asystentem rachunkowym w X st. sł. z dn. 1 kwietnia 1930 r. (Nr. 0-5446/30 z dn. 1. IV. 1930 r.)

Inspektorowie szkolni.

Pan Minister W.R. i O.P. zarządzeniem z dnia 15 marca 1930 r. Nr. II-6196/30 mianował p. **Stefana Babińskiego**, prowizorycznego inspektora szkolnego w Krzemieńcu, inspektorem szkolnym w Krzemieńcu; zarządzeniem z dnia 5 lutego 1930 r. Nr. II-1856/30 p. **Bronisława Giecę**, nauczyciela 7-kl. szkoły powszechnej Nr. 4 w Skiernewicach, prowizorycznym zastępcą inspektora szkolnego w Kowlu; zarządzeniem z dnia 10 marca 1930 r. Nr. II-4299/30 zwolnił p. **Michała Chomina**, ze stanowiska inspektora szkolnego w Zdobunowie.

Szkolnictwo średnie.

Pan Kurator O. S. Woł. mianował z dniem 1. IX. 1929 r. p. **Heleńę Paulinę Pawlousek** nauczycielką gimn. państw. im. M. Konopnickiej w Ostrogu i udzielił jej urlopu płatnego na rok szk. 1929/30 celem dalszego kształcenia się zawodowego.

Szkolniczo powszechne.

MIANOWANIA:

Pan Kurator O. S. Woł. mianował w drodze konkursu: p. p. **Władysława Zadolinnego**, stałym kierownikiem 7-kl. szk. powsz. w

Gródka (Równe) z dniem 1 kwietnia 1930 r. i p. **Jefima Soproniuka**, stałym kierownikiem 3-kl. szk. powsz. w Siedliszczach (Kowel) z dniem 1 kwietnia 1930 r. Pan Kurator O. S. Woł. mianował: p. **Aszera Kamermana**, naucz. 7-kl. szk. powsz. w Równem z dn. 1. II. 1930 r. p. **Marję Semeniuk-Zwołińską**, naucz. 1-kl. szk. powsz. w Biskupiczach Ruskich (Włodzimierz) z dn. 1. III. 1930 r. p. **Marję Schlamównę** naucz. 1-kl. szk. powsz. w Wólce Chrypskiej (Lubomla) z dniem 1. II. 1930 r. p. **Klaudję Gruszewską**, naucz. 2-kl. szk. powsz. w Antonowcach (Krzemieniec) z dniem 15. II. 1930 r. p. **Pawła Mundila**, naucz. 6-kl. szk. powsz. w Żytyniu-Cukrowni (Równe) z dniem 1. II. 1930 r. p. **Bazylego Sałę**, naucz. 2-kl. szk. powsz. w Bolizubach (Krzemieniec) z dniem 1. III. 1930 r.; p. **Józefa Furdala**, kierown. 4-kl. szk. powsz. w Starym Wiszniowcu (Krzemieniec) z dniem 1 marca 1930 r.; p. **Ksawerę Dziubińską**, naucz. 3-kl. szk. powsz. w Koźleniczach (Kowel) z dniem 1. II. 1930 r.; p. **Eugenję Mazurową**, naucz. 7-kl. szk. powsz. w Kozinie (Dubuo) z dniem 1. III. 1930 r.; p. **Helenę Olę Hrycanównę**, naucz. 2-kl. szk. powsz. w Orłówece (Kostopol) z dniem 16. III. 1930 r.; p. **Bronisławę Lachowicównę**, naucz. 1-ki. szk. powsz. w Klepaczowie (Łuck) z dniem 16. III. 1930 r.; p. **Natalję Petrumównę**, naucz. 4-kl. szk. powsz. w Wierzchowie (Zdołbunów) z dniem 16. III. 1930 r. p. **Annę Cybalską**, naucz. 1-kl. szk. powsz. w Wierzbicznie (Kowel) z dniem 1. III. 1930 r.; p. **Stanisławę Salabarzanę**, naucz. 1-kl. szk. powsz. w Chypsku (Luboml) z dniem 1. III. 1930 r.; p. **Jana Kulińskiego**, naucz. 1-kl. szk. powsz. w Dażwie (Kowel) z dniem 1. IV. 1930 r.

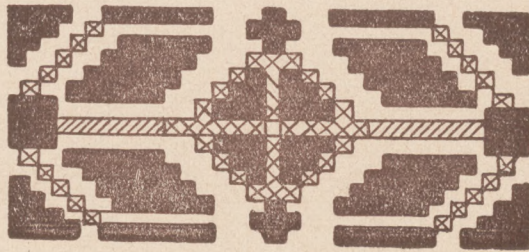
Wobec uzyskania przez p. p. **Jana Fandysza**, naucz. 1-kl. szk. powsz. w Uchowie pow. Horochów i **Leonarda Kusala** naucz. 2-kl. szk. powsz. w Pulhanach pow. Horochów, kwalifikacyj do nauczania w szkołach powszechnych, Kuratorjum anulowało dekrety zwolnienia, pozostawiając wyżej wymienionych na dotychczas zajmowanych stanowiskach nauczycieli.

PRZENIESIENIA:

Pan Kurator O. S. Woł. przeniósł na własną prośbę p. **Antoninę Hornunżankę**, naucz. 2-kl. szk. powsz. w Hołownicy (Równe) do 1 kl. szk. powsz. w Marcelówce (Włodzimierz) z dn. 1. III. 1930 r.; p. **Eugenję Gudemczukową**, naucz. 1-kl. szk. powsz. w Kiwercach wsi (Łuck) z dn. 1. IV. 1930 r.; p. **Anielę Goślińską**, naucz. 1-ki. szk. pow. w Aleksandrówce do 1-kl. szk. powsz. w Botyniu (Łuck) z dn. 1. IV. 1920 r.; p. **Józefa Troćkę**, naucz. szk. powsz. w Trzemszy Górnej pow. Iłżecki do 1-kl. szk. powsz. w Nowym Korcu (Równe) z dn. 1. III. 1930 r.; p. **Stefanję Czuprynowną**, naucz. 2-kl. szk. powsz. w Kątach (Lubomla) do 3-kl. szk. powsz. w Siekuniu (Kowel) z dn. 1. IV. 1930 r.; p. **Marję Krubjanę**, naucz. 4-kl. szk. powsz. w Leduchowie (Krzemieniec) do 2-kl. szk. powsz. w Hołownicy (Równe) z dn. 10 IV. 1930 r.; p. **Annę Rymczarską**, naucz. 1-kl. szk. powsz. w Soszyczach z urzędu do 1-kl. szk. powsz. w Słowicy Wielkiej (Krzemieniec). Pan Kurator O. S. Woł. przeniósł w stan pozasłużbowy p. **Antoninę Lesiukową**, naucz. 2-kl. szk. powsz. w Małym Mycku (Kostopol) z dn. 1. IV. 1930 r.

ZWOLNIENIA:

Pan Kurator O. S. Woł. zwolnił na własną prośbę z dn. 31. III. 1930 r. p. **Jadwigę Gabrjelską**, naucz. 1-kl. szk. powsz. w Dażwie (Kowel) i p. **Annę Hoszowską**, naucz. 1-kl. szk. powsz. w Czarnoplesach [Kowel], Pan Kurator O. S. Woł. zwolnił z urzędu p. **Olę Chemiczównę** naucz. 1 kl. szk. powsz. w Podlisach pow. kowelskiego.

Z M A R L I:

Ś. P. Eugenjusz Owsiański, naucz. 7-kl. szk. powsz. w Horowie
i ś. p. Genowefa Wołoszynówna, naucz. szk. powsz. w Mokrem-Mo-
czulance pow. Kostopol.

P O D Z I Ę K O W A N I A.

Na skutek wizytacji szkoły, przeprowadzonej w miesiącu lutym 1930 r. przez Wizytatora Okręgowego Kuratorjum Pan Kurator wyraził swe uznanie p. FRANCISZKOWI STRZELECKIEMU, kierownikowi 7-o kl. publ. szk. powsz. Nr. 1 we Włodzimierzu, za wzorową administrację szkoły oraz dodatnie rezultaty pracy wychowawczej i dydaktycznej.

W związku z odbytą w styczniu 1930 r. wizytacją w oddziale I szk. powsz. im. Sienkiewicza w Równem, Pan Kurator wyraził swe uznanie p. FEJDZE LIBERMANÓWNIE, nauczycielce tamt. szkoły, za dobry poziom oddziału I-go w języku polskim, w czytaniu, piśmie i opanowej recytacji.

Na podstawie wizytacji powiatu kowelskiego, w dniach 12 i 13 kwietnia 1930 r. Pan Kurator wyraził uznanie: p. STANISŁAWOWI PANKOWI Inspektorowi Szkolnemu w Kowlu, za podniesienie szkół powiatu kowelskiego pod względem organizacyjnym i dydaktyczno-wychowawczym; p. PIOTROWI KOMOSIE, kierownikowi 4-klasowej szkoły powszechnej w Rożynie, za należyte zorganizowanie szkoły oraz dobrze zrozumianą pracę społeczną; p. JULJANOWI PRYJMIE, kierownikowi 4-klasowej szkoły powszechnej w Hołobach za podniesienie poziomu naukowego i wychowawczego szkoły; p. MARJI ŻDZIETOWIECKIEJ, nauczyciele 7-klasowej szkoły powszechnej w Hołobach za pilną, owocną i planową pracę w szkole, a zwłaszcza dobre wyniki nauczania i wzorowe urządzenie klasy.

N O W O Ś C I W Y D A W N I C Z E.

P. Pasek Jan Chryzostom z Gosławic, Pamiętniki.—Z rękopisu wydał Jan Czubek Wydanie zupełne, Kraków 1929 (Biblioteka Pisarzy Polskich tom 81).

Pierwsze wydanie zupełne, uskutecznione na podstawie nieuwzględnianych dotychczas materiałów rękopiśmiennych i zároveň tem, jak i opracowaniem krytycznem przewyższa dotychczasowe wydania.

Przy nabywaniu bezpośrednio w Ekspedycji Wydawnictw Polskiej Akademji Umiejętności (Kraków ul. Sławkowska 17) będzie przysługiwało szkołom średnim ogólnokształt. 25% rabatu, przyczem nie będzie się doliczało kosztów opakowania i przesyłki pocztowej, tak iż cena egzemplarza Pamiętników Paska zamiast zł. 4.50 będzie wynosiła 3.40.

Rzeczpospolita Polska. Atlas—Wyd. Gł. Urz. Statyst. Warszawa 1930.—42 tabl. kolor.

Inż. T. Kalusiński—kpt. **Krótki zarys chemji gazów i dymów bojowych opracował...** Wyd. II Warszawa 27 Gł. Księg. Wojsk. (Bibl. zagadnień z wojny chemicznej t. I) str. 69.

M. Ziemiński—**Repetitorium z gazoznawstwa dla szkół i kursów** O. P. G. wyd. II Nakł. wł. Warsz. 29 str. 132

Por. Z. Marynowski—**Obrona przeciwgazowa** 65 rys. Wyd. II. Warsz. 1929 Wyd. szkoły gazowej str. 167.

Katalog przeżycy obrony przeciwgazowej. Warsz. 29 Nakł. Zarz. Gi. L. O. P. P.

Dr. K. Stawiński, ppłk. A. Zdańkiewicz i mjr. Dr. L. Bratz — **Chemja na usługach ochrony roślin.** Wyd. L. O. P. P. Warszawa 1928 str. 180.

Materiały Komisji dla uprawnienia administr. publ. przy Prezesie Rady Min. Warsz. 29 Tom. II i II **Zagadnienia urzędnicze**. Tom I i IV Podział administr. Państwa (2 mapy)

Z a w i a d o m i e n i e.

Bank Polski pismem z dnia 9 kwietnia 1930 r. zawiadamia, że w ostatnich dniach zatrzymano falsyfikat biletu bankowego 20-złotowego z datą 1 marca 1926 r. Falsyfikat sporządzono na papierze bibulastym, rypsowanym o odmiennym gatunku i wyglądzie, niż papier biletów autentycznych. Znak wodny na marginesie z podobizną króla Kazimierza Wielkiego i skrótem „zł. 20“ naśladowano zapomocą białej farby tłuszczowej, wskutek czego, kontury znaku widoczne są wyraźnie na powierzchni przedniej strony, niewidoczne natomiast na stronie odwrotnej biletu. Rysunki figur symbolicznych wykonano farbą o kolorze brązowym na tle brudno-niebieskiem, podczas gdy figury te na bilecie autentycznym są koloru szaro-brązowego na tle jasno-niebieskim. Druk w tekście i klauzuli karnej brudny, rozlany. Podpisy nieudolne, przerywane. Numeracja brudno-niebieska, na bilecie zaś autentycznym utrzymana jest w kolorze granatowym. Całość falsyfikatu wykonana jest linjami grubszymi, nieregularnymi, wskutek czego cienniowanie drobnych kompozycji rysunków nie występuje tak czysto i przejrzysto, jak to się przedstawia na bilecie autentycznym. Falsyfikat na pierwszy rzut oka dosyć trudny do rozpoznania.

K o n k u r s.

Kuratorjum ogłasza konkurs na stanowisko kierownika 7-kl. publicznej szkoły powszechnej żeńskiej im. Królowej Jadwigi Nr. 1 w Zdołbunowie.

Kandydaci winni odpowiadać warunkom przewidzianym w art. 12 ustawy z dnia 1-VII 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli. Udokumentowane podania należy wnosić drogą służbową do Inspektora Szkolnego w Zdołbunowie w terminie miesięcznym od dnia następnego po ogłoszeniu konkursu.

Niniejszem Kuratorjum odwołuje konkurs na stanowisko kierownika 4-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Buhrynii, ogłoszony w Dz. Urz. Kuratorjum Nr. 11 [62] z grudnia 1929 r.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

W SPRAWIE PROJEKTU PROGRAMU HISTORJI w 7-mio klasowych szkołach powszechnych i w trzech niższych klasach państw. gimnazjum (gimnaz. niższe).

Projekt programu historji nie budzi zastrzeżeń, dotyczących:

- a) postawionych celów w zakresie poznawczym
- b) "wychowawczym, gdyż te zostały sprecyzowane w sposób zupełnie właściwy i obejmują płaszczyznę postulatów tak wyczerpujących i szeroko określonych, że ich spełnienie może i powinno rzeczywiście przynieść bardzo cenne rezultaty dla społeczeństwa.

Natomiast rozgrupowanie materiału historycznego w 2 koncentry, zarówno pod względem treści, jak sposobu dokonania rozgrupowania budzi zastrzeżenia, czy istotnie wybrane do zrealizowania podanych celów drogi będą w pełni skuteczne i właściwe.

Wybrane koncentry są bowiem właściwie schematami, przekrojami najważniejszych momentów historji polityczno-społecznej ze szczególnem podkreśleniem dziejów Polski i związaniem ich z najważniejszymi przejawami życia społeczeństw ogólnoeuropejskich, są nadto przekrojami, które dla historyka przedstawiają zespół właściwie wybranych i wyodrębnionych faktów i charakterystyk, ale dla dziecka w wieku od 9—12 r. życia przedstawiać będą w dalszym ciągu, jak było dotąd w nauce historji, zespół pojęć, przerastających

absolutnie jego siły poznawczo krytyczne i nawet przy zastosowaniu najlepszych środków umysławiających, wyrobiamy może czynnik pamięciowy, ale na ukształtowaniu jego psychiki, z powodu trudności skomplikowanych zagadnień i ogromnej rozpiętości ich w czasie, wpłynąć nie mogą.

Wiek młodzieży i cechy psychicznego rozwoju młodzieży w tym okresie oraz przeznaczony na naukę za mały czas (2 godziny tyg.) są to zasadnicze przeszkody, które budzą poważne wątpliwości, co do wykonania programu przy stosowaniu 2 zasad postawionych we wskazówkach metodycznych: 1) „elementaryzowaniu” zjawisk historycznych t. j. rozbijaniu ich na elementy proste, niezłożone, ale odpowiadające istotnie prawdziwej historii, 2) na przystosowaniu formy ujęcia do poziomu umysłowego młodzieży. Łączne pogodzenie w praktyce tych dwóch zasad na podstawie przedstawionych wytycznych będzie—jak śmiem twierdzić — zgoła niemożliwe, jeżeli się uwzględni 1) postulaty działu politycznego historii, jako wiedzy ścisłej i 2) postulaty współczesnych prądów psychol. wychow., co do cech wieku młodzieży, możliwości apercpepcji pojęć, gruntownego ich przyswojenia i przepracowania. Wszakże cele wychowawcze nauki historii w szkole powszechnej, na której poprzestanie olbrzymi procent młodzieży, nie mogą być tylko sumą nastrojów o charakterze emocjonalnym, ale muszą tworzyć istotną podstawę stanowiska przyszłego obywatela państwa, u którego czynniki uczuciowe muszą się oprzeć i budować na materiale poznawczym, należycie przyswojonym, eo ipso dostosowanym do możliwości sił psychicznych dziecka. Tylko dodatnie skojarzenie tych dwóch czynników warunkuje rezultaty.

Konstrukcja zaś podanych schematów, nie uwzględniając co do treści i rozpiętości materiału trudności wysuwanych przez psychologię wychowawczą, nie uwzględnia w wyborze materiału czynników natury społecznej, a mianowicie: 1) proces demokratyzacji naszego szkolnictwa sprowadza następstwo, że do szkolnictwa powszechnego, jak i średniego idzie ma s a dzieci sfer wieśniaczych, robotniczych, kupieckich a nie dzieci sfer, związanych tradycją przeżyć swoich rodzin, czy ich kulturą umysłową-duchową, z dziejami polityczno-batalistycznej historii Polski—i z tradycją jej kultury umysłowo-artystycznej. Jest to, według mego zdania, moment bardzo ważny, jeżeli chodzi o oparcie pracy szkolnej na materiale przeżyć, zainteresowań, z którymi dziecko nietylko przychodzi do szkoły — ale który przez wpływ najbliższego otoczenia na jego psychikę stale oddziałuje, w otoku którego ono żyje i przez które jest wychowane. Jeżeli chodzi o szczere zdanie sobie sprawy z tego, o należy podkreślić, że w domach, związanych tradycjami ro-

dzinnemi z polityczno-batalistycznemi dziejami Polski, jaki w domach inteligencji pracującej umysłowo, książka historyczna w bibliotece ojca, obraz hist., którego znaczenie wyjaśnia matka, jakaś pamiątka z dawnych czasów, więcej czy mniej kultywowane ale zawsze istniejące, ubogie czy bogate tradycje rodzinne kształtują umysłowość dziecka, zapoznają go wcześniej i dokładniej z momentami hist. na terenie własnego domu tak, że szkoła raczej tylko pomaga w odtwarzaniu, przypominaniu, porządkowaniu i pogłębianiu wiadomości. Z takim jednak materiałem przychodzi obecnie do szkoły tylko z n i k o m y procent młodzieży Rz. Polsk.—masa zaś z dzieci tego materiału posiada albo bardzo nikły, albo zgoła żaden zasięg wiadomości, o ile nawet—z czego też trzeba sobie szczerze zdać sprawę—nie przychodzi z domów rodzinnych ze zgoła niechętną postawą względem dziejów „dawnej“ Polski.

2) Program nie uwzględni materiału czerpanego z rzeczywistości współczesnych momentów życia aktualnego, na których w pierwszym rzędzie można i powinno się nauczyć młodzież zrozumienia różnorodnego układu sił historycznych, bogactwa przejawów życia, a nawet poniekąd zdania sobie sprawy z możliwych i rodzących się konfliktów w stosunkach ludzkich.

3) Stawiając w celach swoich w zakresie wychowawczym „rozbudzenie uczucia miłości ojczyzny i ludzkości“ nie wyodrębnia z historii powszechnej tego materiału poznawczego, który może w dawnym stopniu kształtować poczucie solidarności ogólnoludzkiej przez poznanie przenikania wzajemnych wpływów w zakresie lepszych form obyczajowo-rodzinnych i społecznych, pojęć etycznych—organizacji i techniki pracy ręcznej—organizacji życia społecznego, lecz w walnej mierze punkt ciężkości obrazowania stosunków międzyludzkich przenosi się jak dotąd w dziedzinę walk, bitew, sporów międzypaństwowych.

W związku z powyższymi nasuwa się pytanie, czy nie należałoby oprzeć naukę historii również na 2 koncentrach—pierwszy (III i IV)—drugi (V i VI wzgl. I i II kl. gimn.) ale z innym rozgrupowaniem materiału poznawczego. Ilość godzin na historję w oddz. III—1 godzina w oddz. IV—2 godz. w V—2, w VI—3 godziny tygodniowo—z uwagi na poziom uzdolnień młodzieży w oddz. III w zakresie zrozumienia momentów historycznych i tak, po dokładnem omówieniu cech fizjograficznych najbliższej okolicy drogą wycieczek i obserwacji środowiska badać z dziećmi dokładnie i wyczerpująco teren, organizację i technikę (n a r z ę d z i a) pracy a) rolnej b) rękodzielniczej c) przemysłu fabrycznego d) handlu danej okolicy przechodząc zwoła do tych dziedzin na terenie Polski i państw sąsiednich. Umożliwiłoby to dzieciom postawę aktywną

w stosunku do zagadnień życia współczesnej im doby. Byłoby to utrwalenie momentu „dziś“, podczas gdy moment „dawniej“ utrwalonoby p o w o l i metodą retrospektywną przez omawianie z dziećmi, związanych z obserwowanym materiałem warunków, organizacji i techniki pracy danych działów pracy w poprzednich epokach rozwoju państwa polskiego, aż do okresów przedhistorycznych tak, aby dziecko zapoznało się przede wszystkim z procesem cywilizacji i warunków jej rozwoju. Wykonanie pewnych narzędzi według zaobserwowanych w rzeczywistości lub przedstawionych drogą modelu, obrazu ewentualnie opisu wzorów—rysunek lub samodzielny opis zaobserwowanych warsztatów pracy i porównywanych przez nauczyciela wyzyskałby wrodzoną ruchliwość dziecka, wzmocniłby jego obserwację (materiał konkretny) i utrwaliłby najlepiej pojęcia dziejów ludzkości, jako masy walczącej o byt, ale zarazem współpracującej ciągle skalą ulepszenia warunków i narzędzi pracy na poprawę warunków tego bytu. To wszystko złączyłoby dziecko jako przyszłego obywatela z pracą i wysiłkiem zbiorowym współczesnych i dawnych pokoleń ludzkości, a podstawą powoli budowanego światopoglądu historycznego a tem samem życiowego dziecka byłyby nie opisy czynów i walk oglądanych na obrazku, występujących sporadycznie w historii, ale wysiłki dokonywane w rzeczywistości realnego bytu, w szarych powszednich dniach pracy. Łącznie z tem środowisko dziecka a przez nie i ziemia, jako podstawa pracy i życia stałaby się dzieciom bliską tak, że uczucie patriotyczne powstawałoby na gruncie bezpośrednich przeżyć dziecka a nie sugestji pojęć i uczuć. To samo dotyczy oparcia pracy na uczuciu filogenetycznem; wszak obserwowane warsztaty pracy byłyby niejednokrotnie warsztatami ojca, matki, czy krewnego i w ten sposób dziecko wieśniaka, robotnika, czy rzemieślnika zrozumiałoby to bezimienne ale wydatne miejsce, jakie w dziejach cywilizacji i jej dorobku zajmują dzieje jego własnej rodziny, które zazwyczaj nikną i gasną w świetle dziejów batalistyczno-politycznych.

Powyższe dotyczy i badania instytucyj administracyjno-społecznych których celowość i zasady organizacji powinny być najpierw opracowywane na materiale aktualnym. Tu również znalazłoby się miejsce na zaakcentowanie wzajemnych wpływów państw i społeczeństw na siebie w zakresie poprawy warunków pracy i bytu (wpływy Rzymu na państwa germańskie i tych na państwa słowiańskie) tak, że zagadnienie pewnych wspólnych interesów społeczeństw stałoby się dla dziecka nie tylko idealistyczną mrzonką, ale realną możliwością i koniecznością.

Głównem pytaniem, które przenika umysłowość dziecka

w tym wieku jest odnośnie do historii pytanie „jak żyli, jak mieszkali, jak się ubierali ludzie dawnych czasów“ i dlatego odpowiedzi a więc materiał historyczny powinien w myśl założeń nowoczesnej psychologii odpowiadać potrzebom wrodzonym i ujawnionym u dziecka tego okresu a nie dawać zespołu faktów, których dziecko nie rozumie, bo nie ujawnia w stosunku do nich żadnego zainteresowania ani zaciekawienia.

Współcześnie z tym materiałem na tle nauki o rozwoju cywilizacji ludzkości powinna być rozwinięta historia człowieka, oglądana jednak na tym stopniu jedynie i wyłącznie drogą podawania sylwet z dzieciennego i młodzieńczego okresu życia, bądź tak zwanych typowych grup dzieci i młodzieży, jako reprezentantów danej epoki, bądź jednostek wybitnych historii politycznej, społecznej i kulturalnej, których rysy z wczesnego dzieciństwa i młodości przekazały nam monografie i pamiętniki. Celem historii byłoby to zbliżenie do wyobraźni dzieci tych jednostek przez ukazanie ich nie w wieku dojrzałym, w pełni rozwiniętej osobowości, ale w wieku dzieciennym i młodzieńczym. W ten sposób możnaby zaszczerpić, podkreślić, ugruntować niejedną dodatnią cechę, zniwelować ujemną danego człowieka oraz zaciekawić dzieci do studjów nad życiem i dziejami wybranych jednostek w okresie późniejszym. Równocześnie byłby to środek do zobrazowania znamienych dla danej jednostki i urabiających ją warunków życia, cech danego środowiska pod względem obyczajowym, etycznym, religijnym i społecznym. Materiał ten powinien pomóc dziecku do nurtującej jego umysłowości w tym okresie ciekawości „jak żyli, jak byli wychowywani, jak się bawili chłopcy czy dziewczęta w moim wieku“ a zarazem byłby to najwdzięczniejszy materiał do zrozumienia cech charakterystycznych dla różnych epok, co do życia i wpływu domu, kościoła, szkoły i zachęcałby dziecko do samodzielnego tworzenia zestawień, porównań i wniosków, co do zmian w czasie, w środowisku, w warunkach a nawet pod pewnym względem w cechach osobowości człowieka. Celem byłoby tu zapoczątkowanie wyrobienia u dzieci zrozumienia związku przyczynowego między warunkami życia a jednostką (funkcjonalność zjawisk historycznych.)

Na drugim stopniu nauczania historii t. j. w 2 koncentrze (V i VI oddz.) należałoby oprzeć się na zasadzie współpracy nauczyciela z młodzieżą t. j. „porządkowania“ przyswojonych wiadomości i pojęć, a'le metodą progresywną z uzupełnianiem i pogłębianiem ich wiadomości tak, aby nieznacznie w umysłowość dziecka wnikało pojęcie różnic czasu, epoki, procesu cywilizacji pracy, wychowaniu, sposobu myślenia człowieka. Punkt wyjścia w segregowaniu materiału w/g porządku

chronologicznego analogicznie jak w koncentrze 1 i od pracy fizycznej, ręcznej warunków bytu i wpływających z niego stosunków społecznych do kultury umysłowej, artystycznej, religijnej, przyczem wysunąć należałoby znacznie więcej niż w koncentrze 1 zagadnienie konfliktów, rozwiązywanych drogą wojny, rewolucji społecznej czy traktatów pokojowych. Zobrazowanie jednak prób w rozwiązaniu konfliktów drogą krwawej walki winno iść równoległe z zobrazowaniem prób rozwiązywania ich drogą ulepszenia i uzdrowienia organizacyjnego życia ludzkości, instytucyj społecznych, podwyższenia skali poziomu etycznego we wzajemnych stosunkach. I tu i tam materiał powinien być traktowany tylko p r z y k ł a d o w o, a zespół faktów i dat winien ustąpić na rzecz głównego celu. Celem zaś tym stale i ciągle winno być poznawanie życia społeczeństw w danych epokach, konflikty zaś rzeczą drugą a nie pierwszorzędną, aby zaszczerpić w strukturze psychicznej dziecka przekonanie: że 1) tylko niedostateczna znajomość przez ludzkość i nieumiejętne zastosowanie właściwych dróg w zakresie kultury materialnej i duchowej je rodzi a zatem, że stanowią one same przez się tylko element przejściowy i możliwy do usunięcia w miarę pracy nad usuwaniem warunków, które je wytworzyły.

2) Są dwie drogi ich rozwiązywania: negatywna (krwi i przemocy) i pozytywna (współpracy i pokoju) inaczej, gdy materiał konfliktów uczynimy celem samym w sobie a nie potraktujemy p r z y k ł a d o w o utrwali się i wzmocni w umysłowości młodzieży zasada: „homo homini lupus“.

Tutaj również należy rozszerzyć w związku z historją Polski nabyte w koncentrze pierwszym wiadomości o kulturze materialnej i duchowej państw europejskich. Zasada wyjścia byłaby ta sama: fizjograficzne, gospodarcze, kulturalne warunki życia, przyczem formy rządzeń społecznych i instytucyj, walki i spory partyjne traktowane byłyby przykładowo, jako próby i wysiłek rozwiązania problemów bytu a stąd wybór ich pod względem treści musiałby być bardzo niewielki, przepracowanie jednak podłoża warunków i przyczyn konfliktów bardzo duże, jako punkt wyjścia do rozważań, czy wybrana droga była w pełni właściwa, nie mogła być zastąpiona inną i wyjaśnień, co w istocie przyniosła (krytycyzm). Nie schematyczne ugrupowanie całokształtu wiadomości, ale wytworzenie w dziecku czynnej, myślowej i uczuciowej postawy do zagadnień bytu ludzkości może z niego wyrobić myślącego i rozumnego obywatela.

W tym koncentrze powinno znaleźć się dokładne omówienie środków komunikacyjnych w ich rozwoju historycznym (kolej, żegluga morska, rzeczna, aeroplany) technicznych, pocz-

ta, telegraf, telefon, radjo i t. d.) wynalazki dotyczące techniki gospodarstw domowych (znaczenie duże dla grupy młodzieży żeńskiej) a przedewszystkiem omówienie znaczenia maszyny w życiu człowieka i najwybitniejsze wynalazki pod tym względem. Jak uprzednio w pierwszym koncentrze nauka przyrody ze względu na konieczność zbadania warunków, tak w drugim koncentrze nauka fizyki i chemji powinna w programie swej pracy iść łącznie z nauką historji. Nauka robót ręcznych i rysunków w pierwszym koncentrze miałaby jako cel wyrób prostych, nieskomplikowanych narzędzi ręcznych w ich historycznym rozwoju, w drugim koncentrze powinna uwzględniać poznanie i wymysłowanie sobie i wyrób bardziej skomplikowanych modeli, aby wyzyskać zmysł konstrukcyjny u dziecka i tak żywą w tym okresie wieku jego wynalazczość do ćwiczeń na konkretnym materiale.

Tu też w tym okresie wieku młodzieży, w momencie rozpoczynających się kształtowania „ideałów“ młodzieńczych jest miejsce na wykończenie charakterystyk „wybitnych“ dzieci lub „wybitnych“ grup koncentru pierwszego, tu po zaciekawieniu dziecka miejsce na rozwinięcie zagadnienia „na jakich ludzi wyrosli tacy chłopcy i takie dziewczęta“.

W ten sposób dziecko zapozna się z wybitnymi postaciami naszych i powszechnych dziejów na tle bardziej wykończonych i wypracowanych obrazów z życia rodzinnego, społecznego i religijnego. Materiał powinien objąć nie tylko grupę rycersko-królewską ale zarazem grupę wybitnych jednostek życia społecznego, etycznego, religijnego, jako indywidualności, które na organizację różnych form życia ludzkości i pogłębienia treści wewnętrznej tego życia wpłynęły. Grupa artystów, wynalazców i ludzi nauki powinna obejmować nie tylko dzieje Polski, ale należy szukać odpowiednich przykładów wysiłku myśli, uczucia, wytrwałości w pracy i poświęcenia i w przykładach w historii powszechnej.

W związku z powyższem nauka o Polsce w VII oddz. powinny objąć opracowywania w bardzo związanych elementarnych zarysach głównych form administracji państwowej, ponieważ siły intelektualne dziecka nie pozwolą mu na zrozumienie zagadnień z prawodawstwa i skomplikowanej struktury parlamentarnego życia współczesnego społeczeństwa. Zachodzi zapytanie, czy w miejsce tego nie należałoby raczej omawiać z młodzieżą formy zrzeszeń społeczno-kulturalnych tak o charakterze kulturalno-oświatowym, jak koła oświatowe, biblioteki, czytelnie, świetlice i t. p., jak o charakterze praktycznym kooperatywy rolnicze, spożywczo-mieszkaniowe i t. p., opracować ich sens, wartość, cel w elementarnych zarysach budowę wewnętrzną. Punktem wyjścia byłby materiał z rzeczy-

wistości czytelnia czy świetlica lub sklep, spółka, kasa, w których organizację i budowę dzieci powinny wniknąć zapoznać się i zrozumieć ich znaczenie społeczne. Pracę ułatwiłoby oparcie tej na doświadczeniach samej młodzieży samorządu szkolnego i kooperatywy szkolnej.

W tym okresie życia dziecka, gdy wstępuje ono w okres dojrzewania płciowego i nadchodzi moment zachwiania się jego równowagi wewnętrznej należy z dziejów człowieka i ludzkości wybierać nie nagi zespół faktów i zjawisk politycznych czy wojennych często zawiątych, a niekiedy nacechowanych pierwiastkami zbrodniczymi, egoistycznymi i materialistycznymi, ale należy wybierać cechy dodatnich momentów z życia jednostek i ogółu, momentów o wysokim stopniu etycznej wartości, aby historia człowieka na tym poziomie była raczej materiałem do analizy zagadnień etycznych i tworzyła w ten sposób podstawę do wewnętrznej pracy młodzieży nad sobą. Tutaj też należałoby położyć nacisk na opracowanie zagadnień ze sztuki zaszcześcić zamięłowania artystyczne (kolekcjonowanie) i obok rozwoju sztuk plastycznych w ogólnym zarysie należałoby brać wyjątki z literatury pięknej tak polskiej, jak obcej na tle rozwoju historycznego. Ten zespół wiadomości i przeżyć dzieci powinien mieć za cel obudzenie w pewnym stopniu zainteresowań o charakterze pewnej swoistej ideologii tak, aby na tej podstawie budował się światopogląd życiowy tej masy młodzieży, która na szkole powszechnej swoje wykształcenie zakończy.

Z powyższych uwag wynikałoby, że konstrukcji programu historii dla szkoły powszechnej pod kątem potrzeb życia praktycznego nie dokonają tylko zawodowi, fachowi historycy, ale do pracy tej muszą być powołani działacze czynni na polu życia społecznego, technicznego i artystycznego, którzyby najpierw zgrupowali materiał z różnorodnych dziedzin życia do poznania i opracowania przez młodzież, a następnie na zasadach własnego doświadczenia wskazać mogliby drogi do oparcia nauki na konkretnym materiale w zakresie przejawów życia indywidualnego i zbiorowego. Podany przez nich materiał z życia aktualnego uzupełniają materiałem z procesu rozwoju cywilizacji i kultury fachowi historycy, a formę przystosowania do umysłowości dziecka (podręczniki, obrazy, zyciorysy, powieści historyczne (opracowują pedagodowie praktycy, literaci i artyści.

J. R.

Komitet Floty Narodowej.

W dniu 28 kwietnia b. .. pod przewodnictwem Marszałka Sejmu odbyło się Plenarne Posiedzenie Kom. Floty Narodowej.

Dochody i wydatki w roku sprawozdawczym przedstawiają się następująco:

Dochody:

1. Wpływy do Centrali	133,115,82
2. Od Wojew. K. F. N. w Toruniu	288,570,85
3. Od Okręg. Koła Bydgoszczy	16,470,82
4. Od Koła Stołecznego m. Warszawy	54,072,39
5. Wpływy za nalepki, odznaki, flagi i kalendarzyki i procenty r-ku czek. Banku Gosp. Kraj. i K. O.	52,754,56
6. Subwencje M. P. i H.	20,400,—
R a z e m	565,384,44

Wydatki:

1. Pensje personelu, świadczenia socjalne, mat. piśmienne, książki, porty; telefony i t. d.	67,822,47
2. Propaganda	48,221,10
3. Potrącenie 20 proc. z ruchomości	1,341,75
Razem wydatki	117,385,32

Czysty dochód	447,999,12	565,384,44
Na kupno i instalacje statku „Dar Pomorza“ do dn. 1 stycznia 1930 r. wydano	451,009,28	

Zapoczątkowano zbiórki na kupno statków: w wojew. Krakowskiem na „Dar Krakowa“, Śląskiem na „Dar Śląska“, w Łódzkim na „Dar Łodzi“, w Bydgoszczy na „Dar Bydgoszczy“ i w Warszawie na „Dar Warszawy“.

Reasumując wszystko powyższe, musimy dojść do przekonania, że, jakkolwiek suma zbiórki brutto zł. 544,984,44 przekraczająca sumę przewidywaną w preliminarzu, wydaje się może niewystarczającą, to jednak, biorąc pod uwagę kryzys gospodarczy w kraju, wykazuje wzmożone zainteresowanie się i ofiarność społeczeństwa na budowę floty morskiej.

Potrzeba nam 300 okrętów handlowych, aby zatrzymać w kraju około 400 milionów rocznie, które płacimy obcym za wóz naszych i przywóz zamorskich towarów.

Nadmieniam się, że Komitet Fl. Nar. uzgodnił swoją działalność z Ligą Morską i Rzeczną i w niedalekiej przyszłości obie instytucje połączą się w jedną. Prezes Ligi M. i R. Dr. Wyrostek został wybrany do Wydziału Wyk. K. Floty Narod. na rok 1930.

Pren. rocz. zł. 6. półrocz. zł. 3 r. pojed. 60 gr. Konto P. K. O. Nr. 30365

Adres Redakcji i Administracji: RÓWNE WOŁ., KURATORJUM.

Drukarnia „POLTYP“ Równe, XIII-tej Dywizji 2.